

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра теорії літератури та зарубіжної літератури

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ЛІТЕРАТУРА ФАКТУ (НЕФІКЦІЙНА ПРОЗА)

підготовки здобувачів освіти
всіх спеціальностей
другого (магістерського) рівня

Луцьк – 2023

Силабус вибіркового освітнього компонента «Література факту / нефікційна проза» підготовки здобувачів освіти другого (магістерського) рівня всіх спеціальностей. 16 с.

Розробник:

Колошук Н. Г., професор кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури, доктор філологічних наук, професор

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури.

Протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

проф. Романов С. М.

І. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна	для здобувачів освіти другого (магістерського) рівня всіх спеціальностей	Навчальна дисципліна за вибором
Кількість годин / кредитів – 120 / 4		
Змістових модулів – 2		Рік підготовки – 1
		Семестр – 1
ІНДЗ немає		Лекції – 10 год.
		Практичні заняття – 14 год.
Мова навчання – українська		Консультації з дисципліни – 8 год.
		Самостійна робота – 88 год.
		Форма контролю – залік

ІІ. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові: *Колошук Надія Георгіївна*

Науковий ступінь: *доктор філологічних наук*

Вчене звання: *професор*

Посада: *професор кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури*

Контактна інформація: *телефон +380639927451, +380676498763; електронна адреса nadiykoloshuk@gmail.com, nadija.koloshuk@vnu.edu.ua*

Дні занять: див. <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

ІІІ. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Предметом вивчення у навчальній дисципліні є ідейно-тематичні та поетикальні особливості нефікційної літератури (прози), її еволюція, загальноєвропейські та національні традиції, теоретичні та методологічні засади її досліджень та інтерпретації. Матеріал – нефікційні твори різних епох та культур, передусім ті, що мають світове визнання, однак створені не як належні до «красного письменства» / високого мистецтва, а як тексти утилітарного / вжиткового письма різних жанрів: записки Марка Аврелія, сповіді Святого Августина, Ж. Ж. Руссо, щоденники Т. Шевченка та О. Довженка, анонімна книга «Жінка в Берліні», документальні свідчення

російсько-української війни; а також мало вивчені різножанрові книги української та зарубіжних літератур ХХ ст. («екстремальні свідчення», автобіографічні твори В. Сосюри, М. Стельмаха, Г. Снегірьова, листи та епістолярні діалоги, пропагандистські книги радянських часів, мемуари представників української повоєнної еміграції, тревелоги тощо).

Програма навчальної дисципліни складається із 2 **змістових модулів**:

1. Нефікційна проза як частина світової літературної класики: рецепція, поетика, взаємодія з літературним процесом.
2. Еволюція нефікційної прози у контексті красного письменства.

2. Пререквізити / Постреквізити. Вивчення дисципліни спирається на курси історії світової літератури, теорії літератури, загальної історії та історії філософії, історії культури. Курс пов'язаний із проблематикою навчальних курсів «Теорія літератури», «Історія зарубіжної літератури», «Історія української літератури». Дисципліна потрібна для подальшого самостійного вивчення української та зарубіжних літератур, теорії літератури, порівняльного літературознавства; для підвищення професійної компетенції філолога – викладача та вчителя.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни є методологічна фахова підготовка магістрантів-філологів, ознайомлення їх із проблематикою визначення nonfiction, еволюцією нефікційних жанрів, історією формування nonfiction як маргінальної (у читацькій рецепції), однак вагомої царини на межі красного письменства та вжиткового письма; із принципами застосування щодо неї основних методів літературознавчих досліджень. Курс сприятиме розширенню, узагальненню та систематизації знань з історії та теорії літератури, а також розширенню методологічної орієнтації студентів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є: розширення знань про красне письменство, зокрема про так звані маргінеси літературного процесу, які не вивчаються в основних курсах історії літератури; формування методологічної компетенції студентів стосовно літератури факту; засвоєння ними теоретичних та практичних знань про особливі літературні тексти на межі з автентичними документами; формування навиків аналізу нефікційних текстів, вибору підходів та методичних аспектів; опанування практичними методиками такого аналізу.

4. Результати навчання (компетентності).

Інтегральна компетентність (ІК). Здатність вирішувати складні спеціалізовані завдання і проблеми в галузі лінгвістики й літературознавства у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним.

- ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно.
- ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.
- ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності (ФК):

- ФК 1. Здатність вільно користуватися лінгвістичною й літературознавчою термінологією у професійній діяльності.
- ФК 2. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах, літературних течіях, творчих методах, стилях і жанрах.
- ФК 3. Здатність розуміти особливості становлення й еволюційного розвитку українського та світового мовознавства і літературознавства.
- ФК 4. Здатність критично осмислювати методологічні принципи, історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.
- ФК 5. Здатність усвідомлювати мову як систему систем для вироблення вмінь аналізу її різнорівневих одиниць у їх взаємодії з урахуванням впливу лінгвальних і позалінгвальних чинників, а також осмислювати полісистемність літератури.
- ФК 6. Здатність здійснювати комплексний різноаспектний аналіз, інтерпретацію і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу відповідно до класичних і новітніх методологічних принципів.
- ФК 7. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації (мовознавства, літературознавства тощо) для вирішення практичних завдань у різних сферах професійної діяльності.
- ФК 8. Здатність інтегрувати набуті філологічні знання та вирішувати проблемні питання лінгвістики та літературознавства у широких або мультидисциплінарних контекстах, у тісному взаємозв'язку з іншими науковими і практичними галузями (соціологією, етнологією, культурологією, психологією, когнітологією, прагматикою, теорією комунікацій, герменевтикою, правознавством, політологією, журналістикою, видавничою справою та редагуванням, документознавством та інформаційною діяльністю, лінгводидактикою та ін.).
- ФК 9. Здатність усвідомлювати роль емоційно-експресивних і логічних засобів мови для ефективного вирішення комунікативно-прагматичних завдань у професійній діяльності, зокрема під час створення усних і письмових текстів державною або іноземною мовою, їх перекладу,

редагування та використання у різних жанрах, стилях і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному).

- ФК 10. Здатність реферувати, аналізувати, коментувати, узагальнювати й систематизовувати результати наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних учених, коректно покликаючись на їхні праці.
- ФК 11. Здатність планувати й організовувати власне наукове дослідження теоретичного і прикладного характеру в галузі філології з використанням універсальних та спеціальних методів наукового аналізу, доцільно добираючи відповідний фактичний матеріал.
- ФК 12. Здатність самостійно досліджувати актуальні проблеми лінгвістики та літературознавства в синхронії й діяхронії з одержанням нових результатів, дотримуючись принципів академічної доброчесності.
- ФК 13. Здатність належно презентувати результати власних наукових досліджень державною та іноземною мовами у фахових виданнях, на мовознавчих і літературознавчих конференціях, круглих столах, семінарах, під час державної атестації (захисту магістерської роботи).
- ФК 14. Здатність усвідомлювати методологічне, організаційне та правове підґрунтя, необхідне для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.
- ФК 15. Здатність ефективно використовувати набуті лінгвістичні, літературознавчі та методичні знання у практиці викладання української мови та української і світової літератури.
- ФК 16. Здатність застосовувати сучасні методи та форми, інформаційно-комунікаційні технології навчання української мови та літератури, світової літератури у закладах вищої й передвищої освіти.
- ФК 17. Здатність здійснювати різні види лінгвістичної експертизи.

Програмні результати навчання:

- ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.
- ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.
- ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.
- ПРН 4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.
- ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.
- ПРН 6. Характеризувати основні термінопоняття, категорії, концепції, теоретичні засади і прикладні аспекти мовознавства та літературознавства.

- ПРН 7. Аналізувати, класифікувати, порівнювати різні напрями і школи в лінгвістиці, літературні течії, творчі методи, стилі та жанри.
- ПРН 8. Оцінювати методологічні принципи, історичні надбання, новітні досягнення української та світової філологічної науки, виходячи з розуміння особливостей її становлення й еволюційного розвитку.
- ПРН 9. Здійснювати системний багатоаспектний аналіз різнорівневих мовних одиниць, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, внутрішніх і зовнішніх чинників, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.
- ПРН 10. Застосовувати концептуальні знання з обраної філологічної спеціалізації (мовознавства, літературознавства тощо) для вирішення проблемних питань і складних практичних завдань різних сфер професійної діяльності, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог, з урахуванням взаємозв'язку (інтеграції) з іншими науковими галузями.
- ПРН 11. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату, зокрема творення, редагування текстів й організації успішної комунікації в усіх жанрово-стильових різновидах мови.
- ПРН 12. Планувати та організовувати дослідження в конкретній філологічній галузі, застосовувати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу, збирати та систематизувати мовні, літературні факти.
- ПРН 13. Самостійно здійснювати наукові дослідження та/або інноваційні розробки актуальних проблем обраної спеціалізації (лінгвістики або літературознавства) у синхронічному та діяхронічному аспектах з коректними покликаннями на результати наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних учених, дотримуючись правил академічної доброчесності.
- ПРН 14. Презентувати результати свого дослідження у фахових наукових публікаціях чи виступах на конференціях, круглих столах, семінарах, захистах кваліфікаційних робіт тощо.
- ПРН 15. Доцільно застосовувати методологічні, організаційні та правові знання для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.
- ПРН 16. Доступно й аргументовано (недвозначно) пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власне бачення проблемних питань філології та його обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.
- ПРН 17. Ефективно використовувати набуті лінгвістичні, літературознавчі та методичні знання, сучасні форми, методи та інформаційно-комунікаційні технології навчання в освітній діяльності.
- ПРН 18. Володіти методиками лінгвістичної експертизи.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин / Форми контролю / Бали					
	Усього год.	Лек.	Прак.	Конс.	Сам. роб.	*Форми контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Nonfiction як частина світової літературної класики: рецепція, поетика, взаємодія з літературним процесом						
Тема 1. Нефікційна проза як модус існування епосу у світовій літературі.	4	2	-	1	1	МКР / 3
Тема 2. Рецепція nonfiction: українська ситуація.	4	2	-	1	1	МКР / 3
Тема 3. Проблема жанрових визначень у документальній літературі. Взаємозв'язки з масовою літературою.	4	2	-	1	1	МКР / 3
Тема 4. Проблема визначення правди у нефікційній літературі.	4	2	-	1	1	МКР / 3
Тема 5. Естетичні особливості нефікційної літератури. Гумор як естетична ознака. Шибеничний гумор у табірній прозі.	4	2	-	1	1	МКР / 3
Тема 6. Документалістика і пропаганда.	4	-	-	1	3	МКР / 3
Тема 7. Повсякдення у дзеркалі мемуарної радянської літератури (В. Сосюра та інші).	4	-	-	1	3	МКР / 3
Тема 8. Автобіографічна та / чи лірична проза (М. Стельмах та інші)?	4	-	-	1	3	МКР / 3
Тема 9. Поетика унікальних жанрів: дисидентський роман Гелія Снегірьова «... (роман-донос)».	4	-	-	-	4	МКР / 4
Тема 10. Епістолярний діалог (Г. Кочур – І. Воронович).	4	-	-	-	4	МКР / 4
Тема 11. Жанрова природа тревелогу як одного з найдавніших феноменів nonfiction.	4	-	-	-	4	МКР / 4
Тема 12. Образи персонажів у нефікційній прозі. Образ-імідж В. Петрова у спогадах сучасників-емігрантів та в белетристиці.	4	-	-	-	4	МКР / 4
Разом за змістовим модулем 1	48	10	-	8	30	40
Змістовий модуль 2. Еволюція nonfiction у контексті красномислення						
Тема 13. Проза nonfiction в античній літературі. «Наодинці з собою» Марка Аврелія.	7	-	2	-	5	АТ, ДС / 5
Тема 14. Проза nonfiction в європейській літературі раннього середньовіччя. Августин Блаженний, «Сповідь».	7	-	2	-	5	АТ, ДС / 5
Тема 15. Проза nonfiction в європейській літературі Просвітництва. «Сповідь» Жана-Жака Руссо.	22	-	2	-	20	АТ, ДС / 10
Тема 16. Проза nonfiction в епоху реалізму: «Журнал» Т. Шевченка.	11	-	2	-	9	АТ, ДС / 10
Тема 17. Українська література nonfiction у модерну добу: «Щоденник» Олександра Довженка.	11	-	2	-	9	АТ, ДС / 10
Тема 18. Книга «Жінка в Берліні» на тлі постмодерної доби.	7	-	2	-	5	АТ, ДС / 10
Тема 19. Книга Станіслава Асєєва «Світлий шлях. Історія одного концтабору» як свідчення рашистських злочинів на території України.	7	-	2	-	5	АТ, ДС / 10
Разом за змістовим модулем 2	72	-	14	-	58	60
Усього годин / балів	120	24	14	8	88	100

*Форми контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, АТ – аналіз тексту, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота / контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Оцінювання роботи на практичних заняттях здійснюється в результаті сумування всіх відповідей за 5 / 10-бальною шкалою: «відмінно» – 5 / 9-10 балів, «добре» – 4 / 7-8 балів, «посередньо» – 3 / 4-6 балів, «задовільно» – 1-2 / 1-3 бали, «незадовільно» – 0 балів.

6. Завдання для самостійної роботи.

№ з/п	Тема	Кільк. год.
1	ЗМ 1. Тема 1. Нефікційна проза як модус існування епосу у світовій літературі. ✓ Прочитати текст лекції (електронний варіант) або вступ та підрозділ 1.1 у посібнику: Колошук Н. Г. Нефікційна проза. Київ: Каравела, 2021. С. 11-24. ✓✓ Підготувати відповідь на контрольні питання (усно) або на одне з питань письмово.	1
2	ЗМ 1. Тема 2. Рецепція nonfiction: українська ситуація. ✓ Прочитати текст лекції або підрозділ 1.2 у посібнику: Колошук Н. Г. Нефікційна проза. Київ: Каравела, 2021. С. 24-38. ✓✓ Підготувати відповідь на контрольні питання (усно) або на одне з питань письмово.	1
3	ЗМ 1. Тема 3. Проблема жанрових визначень у документальній літературі. Взаємозв'язки з масовою літературою. ✓ Прочитати текст лекції або підрозділ 1.3 у посібнику: Колошук Н. Г. Нефікційна проза. Київ: Каравела, 2021. С. 38-50. ✓✓ Підготувати відповідь на контрольні питання (усно) або на одне з питань письмово.	1
4	ЗМ 1. Тема 4. Проблема визначення правди у нефікційній літературі. ✓ Прочитати текст лекції або підрозділ 1.4 у посібнику: Колошук Н. Г. Нефікційна проза. Київ: Каравела, 2021. С. 50-68. ✓✓ Підготувати відповідь на контрольні питання (усно) або на одне з питань письмово.	1
5	ЗМ 1. Тема 5. Естетичні особливості нефікційної літератури. Гумор як естетична ознака. Шибеничий гумор у табірній прозі. ✓ Прочитати текст лекції або підрозділ 2.1 у посібнику: Колошук Н. Г. Нефікційна проза. Київ: Каравела, 2021. С. 90-107. ✓✓ Підготувати відповідь на контрольні питання (усно) або на одне з питань письмово.	1
6	ЗМ 1. Тема 6. Документалістика і пропаганда. ✓ Прочитати текст лекції (електронний варіант) або підрозділ 1.5 у посібнику: Колошук Н. Г. Нефікційна проза. Київ: Каравела, 2021. С. 68-89. ✓✓ Занотувати питання для обговорення самостійно прочитаних досліджень і нефікційних текстів прози на консультації. ✓✓✓ Порівняти пропагандистський текст із текстом нефікційної прози (за вибором); вказати відмінності.	3
7	ЗМ 1. Тема 7. Повсякдення у дзеркалі мемуарної радянської літератури (В. Сосюра та інші). ✓ Прочитати текст лекції (електронний варіант) або підрозділи 2.4 і 2.5 у посібнику: Колошук Н. Г. Нефікційна проза. Київ: Каравела, 2021. С. 138-169. ✓✓ Занотувати питання для обговорення самостійно прочитаних досліджень і нефікційних текстів прози на консультації. ✓✓✓ Порівняти нефікційні тексти (за вибором) крізь призму зображення повсякдення; вказати особливості.	3
8	ЗМ 1. Тема 8. Автобіографічна та / чи лірична проза (М. Стельмах та інші)? ✓ Прочитати текст лекції (електронний варіант) або підрозділ 2.3 у посібнику: Колошук Н. Г. Нефікційна проза. Київ: Каравела, 2021. С. 121-138. ✓✓ Занотувати питання для обговорення самостійно прочитаних досліджень і нефікційних текстів прози на консультації. ✓✓✓ Порівняти нефікційні та автобіографічні тексти (за вибором); вказати особливості та відмінності.	3
9	ЗМ 1. Тема 9. Поетика унікальних жанрів: дисидентський роман Гелія Снегірьова «... (роман-донос)». ✓ Прочитати текст лекції (електронний варіант) або підрозділ 3.2 у посібнику: Колошук Н. Г. Нефікційна проза. Київ: Каравела, 2021. С. 204-218. ✓✓ Занотувати питання для обговорення самостійно прочитаних досліджень і нефікційних текстів прози на консультації. ✓✓✓ Порівняти жанрові особливості роману Г. Снегірьова (або інших унікальних текстів нефікційної прози) з іншими романами; вказати особливості та відмінності.	4
10	ЗМ 1. Тема 10. Епістолярний діалог (Г. Кочур – І. Воронович). ✓ Прочитати текст лекції (електронний варіант) або підрозділ 3.1 у посібнику: Колошук Н. Г.	4

	Нефікційна проза. Київ: Каравела, 2021. С. 186-204. ✓✓ Занотувати питання для обговорення самостійно прочитаних досліджень та епістолярних текстів на консультації. ✓✓✓ Порівняти тематичні та стильові особливості епістолярного діалогу Г. Кочура – І. Воронович з іншими прочитаними епістолярними діалогами; вказати особливості та відмінності.	
11	ЗМ 1. Тема 11. Жанрова природа тревелогу як одного з найдавніших феноменів nonfiction. ✓ Прочитати текст лекції (електронний варіант) або підрозділ 3.3 у посібнику: Колошук Н. Г. Нефікційна проза. Київ: Каравела, 2021. С. 218-238. ✓✓ Занотувати питання для обговорення самостійно прочитаних досліджень та текстів-тревелогів на консультації. ✓✓✓ Порівняти жанрові особливості прочитаних тревелогів з іншими текстами нефікційної прози; вказати особливості та відмінності.	4
12	ЗМ 1. Тема 12. Образи персонажів у нефікційній прозі. Образ-імідж В. Петрова у спогадах сучасників-емігрантів та в белетристиці. ✓ Прочитати текст лекції (електронний варіант) або один із підрозділів розділу 4 у посібнику: Колошук Н. Г. Нефікційна проза. Київ: Каравела, 2021. С. 253-304. ✓✓ Занотувати питання для обговорення самостійно прочитаних досліджень та текстів нефікційної прози на консультації. ✓✓✓ Порівняти образи персонажів у прочитаних текстах нефікційної прози; вказати особливості та відмінності.	4
13	ЗМ 2. Тема 13. Проза nonfiction в античній літературі. «Наодинці з собою» Марка Аврелія. ✓ Прочитати текст «Наодинці з собою» Марка Аврелія (пер. Ростислава Паранька) та науково-критичну літературу, вказану у плані практичних занять. ✓✓ Опрацювати вказану літературу за питаннями: 1. Історія записів Марка Аврелія. Перекладацька та наукова рецепція тексту. Особливості українського перекладу. 2. Жанрово-тематична специфіка тексту. 3. Світоглядна основа поглядів автора книги (філософія стоїків). 4. Провідні ідейно-тематичні лінії роздумів Марка Аврелія. 5. Образ автора «роздумів». 6. Індивідуальні риси авторського стилю у книзі «Наодинці з собою». ✓✓✓ Знайти нові публікації про давньоримського письменника та текст «Наодинці з собою» в Інтернеті та підготувати інформацію про них.	5
14	ЗМ 2. Тема 14. Проза nonfiction в європейській літературі раннього середньовіччя. Августин Блаженний, «Сповідь». ✓ Прочитати «Сповідь» Августина Аврелія у перекладі Юрія Мушака. ✓✓ Опрацювати вказану літературу за питаннями: 1. Історія «Сповіді». Перекладацька та наукова рецепція тексту. Особливості українського перекладу. 2. Жанрово-тематична специфіка тексту. 3. Світоглядна основа поглядів автора книги. 4. Провідні ідейно-тематичні лінії сповіді. 5. Образ автора сповіді. ✓✓✓ Знайти нові публікації про середньовічного письменника та текст його «Сповіді» в Інтернеті та підготувати інформацію про них.	5
15	ЗМ 2. Тема 15. Проза nonfiction в європейській літературі Просвітництва. «Сповідь» Жана-Жака Руссо. ✓ Прочитати «Сповідь» Ж. Ж. Руссо. ✓✓ Опрацювати вказану літературу за питаннями: 1. Історія «Сповіді» Жана-Жака Руссо та його рецепції. 2. Зв'язок «Сповіді» з літературою та культурою Просвітництва. 3. Образний зміст та підтекст зізнань Жана-Жака Руссо. 4. Образ автора-оповідача у сприйнятті сучасників і потомків. 5. Жанрово-стильові особливості «Сповіді» Руссо та породжена твором традиція. ✓✓✓ Знайти нові публікації про твори Ж. Ж. Руссо та його «Сповідь» в Інтернеті та підготувати інформацію про них.	20
16	ЗМ 2. Тема 16. Проза nonfiction в епоху реалізму: «Журнал» Т. Шевченка. ✓ Прочитати текст «Журналу» в оригіналі або в українському перекладі. ✓✓ Опрацювати вказану літературу за питаннями: 1. Історія «Журналу» Т. Шевченка та його публікації й рецепції. 2. Зв'язок «Журналу» з літературою та культурою сучасної йому доби. 3. Інформативне й біографічне наповнення щоденникових записів Т. Шевченка. 4. Образ автора «Журналу» у сприйнятті сучасників і потомків. 5. Жанрово-стильові особливості «Журналу» Т. Шевченка та його значення в українській літературі.	9

	✓✓✓ Знайти нові публікації про «Журнал» Т. Шевченка в Інтернеті та підготувати інформацію про них.	
17	ЗМ 2. Тема 17. Українська література nonfiction у модерну добу: «Щоденник» Олександра Довженка. ✓ Прочитати текст «Щоденника» О. Довженка. ✓✓ Опрацювати вказану літературу за питаннями: 1. Для чого / кого пишуть щоденники? 2. «Щоденник» О. Довженка: діалог із собою, з історією та потомками. 3. Обставини створення та публікації тексту. Рецепція. 4. Особисте і суспільне в О. Довженка. Патріотична проблематика. 5. Вага мистецьких проблем для автора. 6. Експресивний авторський стиль Довженкового «Щоденника». ✓✓✓ Знайти нові публікації про «Щоденник» О. Довженка в Інтернеті та підготувати інформацію про них.	9
18	ЗМ 2. Тема 18. Книга «Жінка в Берліні» на тлі постмодерної доби. ✓ Прочитати книгу Марти Гіллерс «Жінка в Берліні» (перша публікація – 1954). ✓✓ Опрацювати вказану науково-критичну літературу за питаннями: 1. Обставини створення та публікації тексту. Рецепція. Чому в Німеччині книга з'явилася лише після смерті авторки? 2. У чому полягала мета авторки, яка наважилася опублікувати таку книгу? 3. Історичні факти, особисте й суспільне життя в зображенні М. Гіллерс. 4. Чи має актуальність проблематика книги в нинішній час? 5. Яке ставлення до авторки викликає книга М. Гіллерс? 6. Авторський стиль у книзі «Жінка в Берліні». ✓✓✓ Підготуватися до дискусії про прочитану книгу.	5
19	ЗМ 2. Тема 19. Книга Станіслава Асеева «Світлий шлях. Історія одного концтабору» як свідчення рашистських злочинів на території України. ✓ Прочитати книгу С. Асеева. ✓✓ Опрацювати вказану науково-критичну літературу та підготувати відповіді на питання: 1. Обставини створення тексту. Критичні відгуки та пошанування книги Шевченківською премією. 2. Особливості жанру «ексклюзивне свідчення» на прикладі книги С. Асеева. 3. Що вражає у зображенні С. Асеева і чи довіряємо його зображенню? 4. У чому актуальність таких книг? 5. Яке ставлення до автора та показаних ним людей викликає книга С. Асеева? 6. Авторський стиль у книзі «Світлий шлях. Історія одного концтабору». ✓✓✓ Підготуватися до дискусії про прочитану книгу.	5
		88

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ТА ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

- У чому полягає проблема визначення документальної / нефікційної літератури? Спробуйте сформулювати власне визначення – що таке nonfiction і що таке нефікційна література?
- Які терміни на означення нефікційної літератури можна вважати цілком синонімічними? Які з термінів, що вживаються українськими літературознавцями (література факту, документалістика, nonfiction / nonfiction, нефікційна література / проза), однозначні та взаємозамінні, а які мають різне значення?
- У чому полягає різниця між фікційною та нефікційною літературою?
- Чому треба вивчати нефікційну літературу? Мета і завдання її вивчення.
- У чому полягає опозиційність понять «белетристика» – «нефікційна література»?
- Яким ви бачите рівень вивчення нефікційної літератури в Україні (високий – задовільний – незадовільний і т. п.)? Які проблеми існують? Назвіть відомі вам дослідження.

- Що означають поняття «єго-текст» / «єго-документ»? Чи є вони тотожними / відмінними? Приведіть приклади таких текстів.
- Що таке «література екстремальних випробувань»? Що ви знаєте про тексти – «екстремальні свідчення»?
- Як нефікційна література пов'язана з масовою культурою?
- Чи можливе зіставлення нефікційної літератури з фольклором та міфом і тим самим включення її в коло антропологічних досліджень? Які для цього є підстави?
- Які філософські дослідження про документальну літературу вам відомі? Чим вона цікава філософам?
- Чи можна вважати нефікційну прозу жанром?
- Що можна сказати про жанрові різновиди нефікційної прози?
- Чим нефікційні прозові жанри відрізняються від подібних белетристичних?
- Які жанри документальної літератури в Україні найбільше вивчені?
- Які проблеми вивчення жанрів у документалістиці ви вважаєте важливими?
- Чому важливо розрізняти масову літературу і документальну? Опозиція яких понять тут є важливою? У чому суть опозиції «тривіальне – унікальне»?
- Які критерії подібного розрізнення можна назвати?
- У чому полягає специфіка прочитання та літературознавчого аналізу документальної літератури?
- Що означає поняття «правда» стосовно нефікційної літератури?
- У чому складність визначення «правдивості» в нефікційній літературі? Приведіть відомі вам приклади.
- Чи можливий естетичний підхід до документальної літератури?
- Які ще підходи (крім естетичного) можливі щодо нефікційної літератури?
- Як виявляються «естетичне» та «естетське» стосовно нефікційної літератури?
- Чи можливий катарсис при сприйманні нефікційної літератури?
- Що таке гумор? Які можливі прояви гумору ви можете назвати? Приводьте приклади з нефікційної літератури.
- Чому використання гумору може бути показником естетичного рівня документальної літератури?
- Чим відрізняється шибеничний гумор від просто гумору?
- Які висновки можна зробити, знаходячи прояви шибеничного гумору в авторів табірної прози?
- Які книги нефікційної літератури можна вважати романами / близькими до жанрової структури роману?
- У чому принципова різниця між поетикою нефікційного жанру та белетристичних роману, повісті, оповідання / циклу оповідань?
- Що таке тревелог? Чому твори цього жанру відносять до нефікційної літератури?
- Нефікційні твори античної доби: значення і вплив на подальшу літературну традицію, проблематика і поетика, жанрова природа (на прикладі творів Тацита, Светонія, Плутарха, Марка Аврелія, Сенеки – за вибором).

- Нефікційні твори доби середньовіччя у європейській традиції: значення і вплив на подальшу літературу, проблематика і поетика, жанрова природа (на прикладі творів Августина Блаженного, П'єра Абеляра – за вибором).
- Нефікційні твори доби Відродження і бароко у європейській традиції: значення та вплив на подальшу літературу, проблематика і поетика, жанрова природа (на прикладі творів Мішеля Монтеня, Блез Паскаля, Жака Боссюе, Жана Лабрюєра – за вибором). Творча індивідуальність автора, про чий твір ідеться.
- Нефікційні твори доби Просвітництва та романтизму у європейській традиції: значення і вплив на подальшу літературу, проблематика і поетика, жанрова природа, національна специфіка (на прикладі творів Ж.-Ж. Руссо, Ф. Р. де Шатобріана, Й.-В. Гете – за вибором). Творча індивідуальність автора, про чий твір ідеться.
- Нефікційні твори XIX-XX століття у західноєвропейській традиції: значення і вплив, проблематика і поетика, жанрова природа, рецепція (на прикладі творів Ф. Кафки, Т. Боровського, В. Гомбровича, Густава Герлінга-Грудзінського – за вибором). Творча індивідуальність автора, про чий твір ідеться.
- Нефікційні твори давньої та класичної української літератури: значення і вплив на подальшу літературну традицію, проблематика і поетика, жанрова природа, національна специфіка («Повчання дітям» Володимира Мономаха, «Літопис Самовидця», «Історія Русів», «Журнал» і «Листи» Тараса Шевченка – за вибором). Мовні особливості та причини, що їх зумовили.
- Нефікційні твори українських письменників модерної доби: значення і вплив на подальшу літературну традицію, проблематика і поетика, жанрова природа, національна специфіка (на прикладі творів Лесі Українки, В. Винниченка, О. Довженка – за вибором). Творча індивідуальність автора.
- Нефікційні твори українських письменників-шістдесятників та сучасних: значення і вплив на сучасну культуру, проблематика і поетика, жанрова природа, національна специфіка (на прикладі творів Гелія Снегірьова, Леоніда Плюща, Ірини Жиленко, Світлани Кириченко, Юрія Шевельова та Оксани Забужко та ін. – за вибором). Творча індивідуальність автора, про чий твір ідеться.

Список творів для самостійного читання

I модуль

1. Тацит. Аннали
2. Светоній. Життя 12 цезарів
3. Плутарх. Порівняльні життєписи
4. Марк Аврелій. Наодинці з собою
5. Сенека. Моральні листи до Луцилія
6. Августин Блаженний. Сповідь
7. П'єр Абеляр. Історія моїх страждань
8. Мішель Монтень. Спроби
9. Літопис Самовидця
10. Блез Паскаль. Думки

11. Жак Боссюе. Надгробні промови
12. Жан Лабрюєр. Характери нашого часу
13. Жан-Жак Руссо. Сповідь
14. «Історія Русів»
15. Франсуа Рене де Шатобріан. Замогильні записки
16. Йоган-Вольфганг Гете. Поезія і правда
17. Тарас Шевченко. Журнал. Листи
18. Леся Українка. Листи

II модуль

19. Франц Кафка. Щоденник. Листи
20. Володимир Винниченко. Щоденник
21. Вітольд Гомбровіч. Щоденник
22. Олександр Довженко. Щоденник
23. Тадеуш Боровський. У нас, в Аушвіці
24. Анонім. Жінка в Берліні
25. Густав Герлінг-Грудзінський. Інший світ
26. Олександр Солженіцин. Архіпелаг ГУЛАГ
27. Гелій Снегірьов. Роман-донос
28. Юрій Шевельов. Я – мене – мені... (і довкруги): Спогади
29. Леонід Плющ. У карнавалі історії: Свідчення
30. Ірина Жиленко. Homo feriens: Спогади
31. Світлана Кириченко. Люди не зі страху: Українська сага
32. Оксана Забужко, Юрій Шевельов. Вибране листування на тлі доби: 1992-2002
33. Станіслав Асєєв. «Світлий шлях». Історія одного концтабору

7. Підсумковий контроль

На залік виносяться основні питання курсу (короткий перелік див. вище – «Питання для самоконтролю»), кожне з яких потребує вміння синтезувати отриманні знання та застосовувати їх у розкритті теми, в аналізі тексту. Тексти для читання (крім тих, які обговорюються на практичних заняттях) студенти обирають самостійно.

Якщо формою підсумкового семестрового контролю студент обирає зарахування самостійно прочитаного, він повинен обирати тексти передусім зі списку для самостійного читання. У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може набрати бали, виконавши певні завдання (наприклад, прочитати більше текстів, написати підсумковий тест в іншому варіанті тощо).

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

8. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Колошук Н. Г. Нефікційна проза: навч. посібник для закладів вищої освіти. Київ: Каравела, 2021. 332 с.
2. Аверинцев С. С. Плутарх и античная биография: К вопросу о месте классики жанра в истории жанра. Москва: Наука, 1973. 280 с. URL: http://www.sno.pro1.ru/lib/averinzev_plutarkh/index.htm
3. Барт Р. Від твору до тексту // Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / за ред. Марії Зубрицької. 2-е вид. Львів: Літопис, 2001. С. 378-384.
4. Бахтін М. Висловлювання як одиниця мовленнєвого спілкування // Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / за ред. Марії Зубрицької. 2-е вид. Львів: Літопис, 2001. С. 308-318.
5. Бахтін М. Проблема тексту в лінгвістиці, філології та інших гуманітарних науках // Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / за ред. Марії Зубрицької. 2-е вид. Львів: Літопис, 2001. С. 318-323.
6. Бергсон А. Сміх: нарис про значення комічного / пер. з фр. Є. Єременко. Київ: Дух і літера, 1994. 168 с.
7. Бергсон А. Творча еволюція / Пер. з фр. Р. Осадчука. Київ: Видавництво Жупанського, 2010. 316 с.
8. Бердяев Н. А. Смысл творчества. Опыт оправдания человека // Бердяев Н. А. Философия творчества, культуры и искусства: В 2 т. Т. 1. Москва: Искусство, 1994. С. 37 – 341.
9. Білоус П. В. Паломницька проза в історії української літератури: автореф. дис. ... д-ра філол. наук: 10.01.01 / Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Київ, 1998. 32 с.
10. Варикаша М. Гендерний дискурс у літературі Non-fiction: монографія. Донецьк: Ландон-XXI, 2013. 204 с.
11. Галич О. А. Українська документалістика на зламі тисячоліть: специфіка, генеза, перспективи: монографія. Луганськ: Знання, 2001. 246 с.
12. Гинзбург Л. Литература в поисках реальности: статьи, эссе, заметки. Ленинград: Советский писатель, 1987. 400 с. URL: https://imwerden.de/pdf/ginzburg_literatura_v_poiskakh_realnosti_1987_ocr.pdf
13. Денисюк Н. Художній світ і художня правда. Fiction and Truth в українській та англійській терміносистемах: навч.-метод. посіб. Тернопіль: Лілея, 2002. 102 с.
14. Денисюк Н. Р. Проблема фікційності художнього світу в англomовному та українському літературознавстві: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.06 / Тернопільськ. держ. пед. ун-т. Тернопіль, 2002. 16 с.
15. Колошук Н. Г. Табірна проза в парадигмі постмодерну: монографія. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. 500 с.
16. Коцюбинська М. «Зафіксоване і нетлінне»: Роздуми про епістолярну творчість. Київ: Дух і Літера; Харків. правозахисна група, 2001. 300 с.

17. Кузьменко В. Г. Письменницький епістолярій в українському літературному процесі 20 – 50-х років ХХ ст. Київ: Б. в. (Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка НАН України), 1998. 305 с.
18. Лежён Ф. Женский дневник как форма самосознания / пер. с фр. Е. П. Гречаной // Вопросы филологии. 2001. № 3 (9). С. 83 – 90.
19. Павленко Ю. Чорнильна історія. Письмо про Себе фікційного суб'єкта (на матеріалі французького роману XVIII — початку ХХІ століть): монографія. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2018. 416 с.
20. Семків Р. А. Іронія як принцип художнього структуротворення: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.06 / Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Київ, 2002. 19 с.
21. Стратегії мемуарної та мандрівної літератур західноукраїнських письменників другої половини ХІХ – першої половини ХХ століття. Колективна монографія / [відп. ред. Тарас Пастух]; Національна академія наук України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2020. 572 с.
22. Тодоров Ц. Обличчям до екстремі / пер. з фр. Я. Салига. Львів: Літопис, 2000. 416 с.
23. Торкут Н. М. Проблеми генези і структурування жанрової системи англійської прози пізнього Ренесансу (малі епічні форми та «література факту»). Запоріжжя: Б. в., 2000. 406 с.
24. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі / пер. з англ. Олена Замойська. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 160 с.
25. Фуко М. Наглядати й карати: Народження в'язниці / пер. з фр. П. Таращук. Київ: Основи, 1998. 392 с.
26. Czaplewicz E. Polska literatura łagrowa. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1992. 212 s.
27. Gołaszewska M. Poetyka factu: Szkic o pogranicza estetyki i teorii literatury. Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk; Łódź: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich; Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1984. 68 s.
28. Lamarque P., Olsen S. Truth, Fiction and Literature. A Philosophical Perspective. Oxford: Clarendon Press, 1994. 481 p.